

לְמַחְמֵי, וְאִינוֹן תְּרִין אַחִין דְּאַחִידָן דָּא בְּדָא. בְּתַרוּחַהּ תְּרִין רַבִּינַן עוֹלָמִין יְנוּקִין, וְשִׁינְנָא דְסִיפָא דְמַלְהֻטָא, אֲשָׁא בִידֵיהוֹן. נְטָרִין אֹרְחִין וְשְׁבִילִין, דְּלֹא יִיעוּל חַד, וְלֹא יִפּוֹק חַד, כּוּר הֵהוּא דְלֹא אָכִיל וְלֹא שְׁתִּי, שְׁנֵאמַר וַיִּשְׁכַּן מִקְדָּם, דְּאַתְבְּרִיאוּ קַמִּי עַלְמָא דִּין. מִכָּאן וְלְהֵלְאָה, אֲשֶׁתְּכַלְלוּ כָּל סְטֵרוּי דְעַלְמָא.

שׁוּרְיָא אַחְרָא, סְטֵרוּי דְשְׁמָאֲלָא. סְטֵר דְנַפְלִין שְׁרִידִין. אַתְר דְנוּרָא הָוֵה דְלִיק יְמִין וְלִילִין, לְמַרְמֵי קַמָּה לְרַמֵּי רוּחָא, דְאַזְלִין לְשְׁמָאֲלָא. בִּיה אַתְטַרְדוּן, עַד עַדן עַדְנִין. אֵלִין אִינוֹן יְמִינָא וְשְׁמָאֲלָא, אַקְדִּימוּ לְכַרְיִיתָא דְעַלְמָא. וְלִבְתַּר זְוִייתֵהוֹן דְאַרְעָא.

פִּיסקָא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אָמַר רַב, כְּתִיב (משלי ג ט) ה' בְּחֻכְמָה יָסַד אָרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בְּתַבּוּנָה, וְאוֹמַר (שם ג כ) בְּדַעְתּוֹ תִּהְיוּמוֹת נִבְקָעוּ. בְּשִׁלְשָׁה דְבָרִים הִלְלוּ נִבְרָא הָעוֹלָם, וְעַל שְׁנַיִם מֵהֶן הוּא עוֹמֵד, עַל הַתְּבוּנָה וְעַל הַדַּעַת. וְהָא תְּנִינָן תְּלַת. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַחֻכְמָה נְטָלָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה, וְהוּא שְׁמוֹ, לְהוֹדִיעַ לְעַבְדָּיו הַצְּדִיקִים. וְהַשְּׁנַיִם עֲמָדוֹ בְּעוֹלָם, וְהֵם קִיוְמוּ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, כְּלֵהוּ תְּלַתָּא, אַתְרַמִּיזוּ בְּחִיזוּ זַעֲרָא. וְאִינוֹן תְּלַת תְּנוּעוֹת פּוּמָא: עֲלִיּוֹן, אֲמַצְעִי, וְהַתְּחַתּוֹן, בְּנֵהוּגֵי דְפּוּמָא אַתְנַהִיג בְּהוּ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, וְהֵם חֻכְמָה וְתַבּוּנָה וְדַעַת.

כּוּמֵי מִשְׁמַע דְּהָאֵי תְּרִין אַתְנַהִיג בְּהוּ עַלְמָא, וְהֵם תְּבוּנָה וְדַעַת. דְּתְּנִינָן, אֵלִין מְנַהֲגֵי עַלְמָא הַשְּׁמַיִם שְׁנִבְרָאוּ בְּתַבּוּנָה. וְהַתְּהוּם בְּדַעַת. וְהַחֻכְמָה הוּא שְׁמוֹ שֶׁל מְקוּם, וְהוּא

אוֹתָם הָאוֹהֲבִים וְהַמְשֻׁתַּקְקִים לְרֹאוֹת, וְאוֹתָם שְׁנֵי הָאֲחִים הַאֲחוּזִים זֶה עִם זֶה.

אַחְרָיו שְׁנֵי יְלָדִים עַלְמִים תִּינּוּקוֹת, וְחָרַב הַמְלַהֶטֶת הַשְּׁנוּנָה שֶׁל אֵשׁ בִּידֵיהֶם, שׁוֹמְרִים הַדְּרָכִים וְהַשְּׁבִילִים שֶׁלֹּא יִפְגַּס אֶחָד וְלֹא יֵצֵא אֶחָד, פָּרֻט לְאוֹתוֹ שֶׁלֹּא אָכַל וְלֹא שָׁתָה, שְׁנֵאמַר (בראשית א) וַיִּשְׁכַּן מִקְדָּם, שְׁנִבְרָאוּ לְפָנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה. מִכָּאן וְלְהֵלְאָה נִתְקַנּוּ כָּל צְדִדֵי הָעוֹלָם.

שׁוּרָה אַחֶרֶת - צַד הַשְּׂמָאל, הַצַּד שֶׁנוֹפְלִים שְׁרִידִים, הַמְקוּם שֶׁהִיָּתָה הָאֵשׁ דּוֹלְקַת יָמִים וְלֵילוֹת לְזֶרֶק לְפָנֶיהָ אֶת רַמֵּי הַרוּחַ, שֶׁהוֹלְכִים לְשְׂמָאל, כּוּר הֵם נְטָרִידִים עַד עַדְנִין וְעַדְנִים, אֵלוֹ הֵם יְמִין וְשְׂמָאל הַקְדִּימוּ לְכַרְיִיתָא הָעוֹלָם, וְאַחַר כֵּן זְוִיּוּתֵיהֶם שֶׁל הָאָרֶץ.

פִּיסקָא: אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַב, כְּתִיב (משלי א) ה' בְּחֻכְמָה יָסַד אָרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בְּתַבּוּנָה וְאוֹמַר בְּדַעְתּוֹ תִּהְיוּמוֹת נִבְקָעוּ. בְּשִׁלְשָׁה דְבָרִים הִלְלוּ נִבְרָא הָעוֹלָם, וְעַל שְׁנַיִם מֵהֶם הוּא עוֹמֵד - עַל הַתְּבוּנָה וְעַל הַדַּעַת. וְהָרִי שְׁנֵינוּ שִׁלְשׁ? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַחֻכְמָה, נְטָלָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה וְהִיא שְׁמוֹ, לְהוֹדִיעַ לְעַבְדָּיו הַצְּדִיקִים, וְהַשְּׁנַיִם עֲמָדוֹ בְּעוֹלָם, וְהֵם קִיוְמוּ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, כָּל הַשְּׁלִשָּׁה נִרְמְזוּ בְּמִרְעָה קֶטֶן, וְהֵם שְׁלֹשׁ תְּנוּעוֹת הַפֶּה: עֲלִיּוֹן, אֲמַצְעִי וְתַחַתּוֹן. בְּנֵהוּגֵי הַפֶּה מִתְנַהֵג בְּהֵם. אָמַר רַבִּי אַבָּא, וְהֵם חֻכְמָה וְתַבּוּנָה וְדַעַת.

כּוּמֵי מִשְׁמַע שֶׁהַשְּׁנַיִם הִלְלוּ מִתְנַהֵג בְּהֵם הָעוֹלָם וְהֵם תְּבוּנָה וְדַעַת? שְׁנֵינוּ, אֵלוֹ מְנַהֲגֵי הָעוֹלָם, הַשְּׁמַיִם שְׁנִבְרָאוּ בְּתַבּוּנָה, וְהַתְּהוּם בְּדַעַת, וְהַחֻכְמָה הִיא

נִקְרָא חֲכָמָה. וְתַנִּינֵן, הוּא וְהַחֲכָמָה הַפֶּל דְּבַר אֶחָד.

שְׁמוֹ שֶׁל מְקוֹם, וְהוּא נִקְרָא חֲכָמָה. וְשַׁנִּינוּ, הוּא וְהַחֲכָמָה - הַפֶּל דְּבַר אֶחָד.

וְאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, מַאי דְכָתִיב, (ישעיה מב ח) אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי. מְלַמֵּד שֶׁהוּא וְשְׁמוֹ אֶחָד הוּא. אָמַר רַבִּי אֶבְהוּ, הַפֶּל נִתֵּן, אֲבָל שְׁמוֹ הַגָּדוֹל לֹא נִתֵּן, וְלֹא אוֹזִיף לְאַחֲרָן, דְּכָתִיב אֲנִי ה'. לְבַדִּי. מְלַמֵּד דִּשְׁם זֶה לֹא נִתֵּן לְשׁוֹם נִבְרָא. וְאָמַר רַבִּי אֶבְהוּ, בַּא וְרָאָה כַּמָּה חֲשֵׁשׁ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל כְּבוֹד שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, תַּדְע לָךְ בְּזִמְן שְׁבִית הַמְקַדֵּשׁ הָיָה קַיִם, כָּל הַמְקַרֵּיב קִרְבָּן, וְזוֹבְחוֹ לְשֵׁם זֶה הַנִּקְרָא אֱלֹהִים, חַיִּיב מִיתָה, שְׁנֹאֲמַר זוֹבַח לְאֱלֹהִים יַחֲרֵם בְּלַתִּי לֵה' לְבַדּוֹ. מְלַמֵּד שְׁצַרִּיף לְהַזְכִּיר שְׁמוֹ הַמְּיוֹחָד בְּלְבַד.

וְאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, מַה שְּׁפָתוֹב (ישעיה מב) אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי, מְלַמֵּד שֶׁהוּא וְשְׁמוֹ אֶחָד הוּא. אָמַר רַבִּי אֶבְהוּ, הַפֶּל נִתֵּן, אֲבָל שְׁמוֹ הַגָּדוֹל לֹא נִתֵּן וְלֹא הַשְּׂאִיל לְאַחֲרִים, שְׁפָתוֹב אֲנִי ה', לְבַדִּי. מְלַמֵּד שְׁשֵׁם זֶה לֹא נִתֵּן לְשׁוֹם נִבְרָא. וְאָמַר רַבִּי אֶבְהוּ, בַּא וְרָאָה כַּמָּה חֲשֵׁשׁ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל כְּבוֹד שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ. תַּדְע לָךְ, בְּזִמְן שְׁבִית הַמְקַדֵּשׁ הָיָה קַיִם, כָּל הַמְקַרֵּיב קִרְבָּן וְזוֹבְחוֹ לְשֵׁם זֶה הַנִּקְרָא אֱלֹהִים, חַיִּיב מִיתָה, שְׁנֹאֲמַר (שמות כב, יט) זֹבַח לְאֱלֹהִים יַחֲרֵם בְּלַתִּי ל' לְבַדּוֹ. מְלַמֵּד שְׁצַרִּיף לְהַזְכִּיר שְׁמוֹ הַמְּיוֹחָד בְּלְבַד.

וְעַל כֵּן כָּדִי שְׁלֹא יִטְעָה אָדָם, צוּהַ בְּקִרְבָּנוֹת וְאָמַר (ויקרא א) אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם קִרְבָּן לֵה'. (שם כב כט) וְכִי תִזְבְּחוּ זֹבַח תּוֹדָה לֵה'. (שם יט ה) וְכִי תִזְבְּחוּ זֹבַח שְׁלָמִים לֵה'. (שם ב א) וְנִפְשׁ כִּי תִקְרִיב קִרְבָּן מִנְחָה לֵה'. הַפֶּל לֵה', וְלֹא נִבְרָא לְאֱלֹהִים.

וְעַל כֵּן, כָּדִי שְׁלֹא יִטְעָה אָדָם, צוּהַ בְּקִרְבָּנוֹת וְאָמַר (ויקרא א) אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם קִרְבָּן לֵה', (שם יט) וְכִי תִזְבְּחוּ זֹבַח תּוֹדָה לֵה', וְכִי תִזְבְּחוּ זֹבַח שְׁלָמִים לֵה', (שם ב א) וְנִפְשׁ כִּי תִקְרִיב קִרְבָּן מִנְחָה לֵה'. הַפֶּל לֵה', וְלֹא נִבְרָא לְאֱלֹהִים. מַה הַטַּעַם? אָמַר רַבִּי אֶבְהוּ, שֵׁם זֶה הוּא מְשֻׁתָּף, שֶׁהַמְּלָאכִים נִקְרְאוּ אֱלֹהִים, בְּנֵי אָדָם נִקְרְאוּ אֱלֹהִים, הַדְּיָיִנִים נִקְרְאוּ אֱלֹהִים, וְאִין אֲנוּ יוֹדְעִים לְמִי מֵהֶם זוֹבַח, לְכַף צַרִּיף לְהַזְכִּיר הַשֵּׁם הַמְּיוֹחָד לְבַדּוֹ.

מַאי טַעְמָא. אָמַר רַבִּי אֶבְהוּ, שֵׁם זֶה הוּא מְשֻׁתָּף, שֶׁהַמְּלָאכִים נִקְרְאוּ אֱלֹהִים. בְּנֵי אָדָם נִקְרְאוּ אֱלֹהִים, הַדְּיָיִנִים נִקְרְאוּ אֱלֹהִים, וְאִין אֲנוּ יוֹדְעִים לְמִי מֵהֶם זוֹבַח, לְכַף צַרִּיף לְהַזְכִּיר הַשֵּׁם הַמְּיוֹחָד לְבַדּוֹ.

אָמַר רַבִּי חֲזִיא, תָּא חֲזִי, מֵאן דְּמִקְלַל אֶת הַשֵּׁם, דְּכָתִיב (ויקרא כד טו) אִישׁ אִישׁ כִּי יִקְלַל אֱלֹהִים וְנִשְׂא אֱלֹהִיו וְנִשְׂא חֲטָאוֹ. שְׁהָרִי אִם קָלַל הַשֵּׁם הַזֶּה סָתָם, אִינוּ חַיִּיב מִיתָה וְאִין מִנְדִּים אוֹתוֹ, שְׂיִכּוֹל לְטַעַן לְאַחַד מִן הַדְּיָיִנִים אוֹ לְגָדוֹל הַדּוֹר הוּא אָמַר. אָמַר רַבִּי אֶבְהוּ, מִיתָה אִין מְחִיבִין אוֹתוֹ, אֲבָל נְדוּי מְחִיבִים אוֹתוֹ, מִשּׁוֹם לָאו שֶׁל הַתּוֹרָה, שְׁפָתוֹב (שמות כב) אֱלֹהִים לֹא

אָמַר רַבִּי חֲזִיא, תָּא חֲזִי, מֵאן דְּמִקְלַל אֶת הַשֵּׁם, דְּכָתִיב (ויקרא כד טו) אִישׁ אִישׁ כִּי יִקְלַל אֱלֹהִיו וְנִשְׂא חֲטָאוֹ, דְּהָא אִם קָלַל שֵׁם זֶה סָתָם, אִינוּ חַיִּיב מִיתָה, וְאִין מִנְדִּין אוֹתוֹ, דְּיִכּוֹל לְטַעוֹן לְחַד מִן דְּיִינָא, אוֹ לְגָדוֹל הַדּוֹר קָאֲמַר. אָמַר רַבִּי אֶבְהוּ, מִיתָה אִין מְחִיבִין אוֹתוֹ, אֲבָל נְדוּי מְחִיבִין אוֹתוֹ, מִשּׁוֹם לָאו דְּאוֹרִייתָא, דְּכָתִיב (שמות כב כד) אֱלֹהִים לֹא תִקְלַל

סְתָם. אָבֵל אִם קָלֵל שֵׁם הַמְּיוֹחֵד, חַיִּיב מִיָּתֵהּ, דְּכַתִּיב (ויקרא כד טו) וְנִקְבַּ שֵׁם ה' מוֹת יוֹמֶת, מְלַמֵּד שְׂאִינוֹ חַיִּיב עַד שְׂיִזְכִּיר שְׁמוֹ הַמְּיוֹחֵד.

הַהוּא גִבְרָא דְאֶקְדִּישׁ בְּרִיָּה, וְאָמַר, הָאִי בְּרָא דְאֶתְיִילִיד, יְהֵא מְקוּדָשׁ לְאֱלֹהִים, שְׁמַע ר' חַיִּיא וְשִׁמְתִּיה. אָמַר לִיה, וּמָה עַל דְּאֶקְדִּישַׁת בְּרִי לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, לְהֵוִי הַהוּא גִבְרָא בְּשִׁמְתָא. אָמַר לִיה לָאו עַל כְּף עֲבָדִית, אֶלָּא עַל דְּאֶקְדִּישַׁתִּיה לְשֵׁם הַנִּקְרָא אֱלֹהִים, וְהַתּוֹרָה אָמְרָה זִכַּח לְאֱלֹהִים יְחָרָם. אָמַר וְהֵיאֵד הָוֵה לִי לְמִימָר. אָמַר לִיה, הָאִי בְּרָא דְאֶתְיִילִיד לִי לְיְהוִי מְקוּדָשׁ לְה', וְלֹא לְשֵׁם אַחֵר. וּמָנָא לָן. מַחְנָה, דְּכַתִּיב (שמואל א יא) וּנְתַתִּיו לְה', וְלֹא אָמְרָה לְאֱלֹהִים.

אָמַר רַבִּי שְׁלוֹם, וְהָא אֹקִימָנָא דְּבִשְׁם אֱלֹהִים נִבְרָא הָעוֹלָם, אִי הָכִי יָכִיל לְמַטְעֵן הָאִי גִבְרָא פְּהֵאִי גְוֹנָא, דְּמַלְאָכִים הוּוּ, אוֹ גְדוּלִי הַדּוֹר הוּוּ, אוֹ דְיַיְנִי הוּוּ. אָמַר רַבִּי אֶבְהוּ, הָא עֲלָמָא אֶתְבְּרִי עַד דְּלֹא יִיתוֹן בְּנֵי נָשָׂא, וְעַד דְּלֹא יִיתוֹן דְיַיְנִי דְרָא, וְרַבְרַבִּי דְרָא, וְלֹא אִית לְמַשְׁגָּא.

בְּמָא דְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר חַבִּיבָא יְקִירָא, דְּכַתִּיב (שמות טו יא) מִי כְּמֹכָה בְּאֵלִים ה', שְׂיֻכַּל לְבְרוּא אֶת הָעוֹלָם, מִשְׁמַע דְּאֵלִים אִינוּ יָכוּל לְבְרוּא הָעוֹלָם, עַד שְׁנַטְל הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא אוֹת אַחַת מִשְׁמוֹ, וְהֵיא אוֹת ה"א, וּבּוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם. וְנַעֲשֶׂה מִן אֵלִים אֱלֹהִים, וְנִבְנָה שְׁמוֹ אֱלֹהִים. וְעַל הָאִי תַנּוּן, בְּה"א בְּרָאָם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הָא חֲזִינָן דְּלִית כְּתָרָא וּמְלֻכוּתָא אֶלָּא בְּשִׁמְיָה קְדִישָׁא. דְּלֹא אוֹזְפִיָּה לְאַתְרָא, וְהוּא הַשֵּׁם יו"ד ה"א וַא"ו ה"א. דְּאָמַר רַבִּי יוֹסִי, בּוֹ נִכְלָלִים עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים שְׁמִים וְאַרְצֵי, וְכָל צְבָאָם, כְּפֹסֵא הַכְּבוֹד, וְחַיּוֹת

תְּקַלֵּל, סְתָם. אָבֵל אִם קָלֵל שֵׁם הַמְּיוֹחֵד, חַיִּיב מִיָּתֵהּ, שְׁכַתוּב (ויקרא כד טו) וְנִקְבַּ שֵׁם ה' מוֹת יוֹמֶת. מְלַמֵּד שְׂאִינוּ חַיִּיב עַד שְׂיִזְכִּיר שְׁמוֹ הַמְּיוֹחֵד.

הָאִישׁ הַהוּא שְׁהַקְדִּישׁ אֶת בְּנוֹ וְאָמַר, הַבֵּן הַזֶּה שְׁנוּלֵד יְהִיָּה מְקוּדָשׁ לְאֱלֹהִים, שְׁמַע רַבִּי חַיִּיא וְנִבְנָה אוֹתוֹ. אָמַר לוֹ: וּמָה עַל שְׁהַקְדַּשְׁתִּי אֶת בְּנִי לְקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא שְׂיְהִיָּה אוֹתוֹ הָאִישׁ בְּנִדוּי? אָמַר לוֹ: לֹא עַל כְּף עֲשִׂיתִי, אֶלָּא עַל שְׁהַקְדַּשְׁתָּ אוֹתוֹ לְשֵׁם הַנִּקְרָא אֱלֹהִים, וְהַתּוֹרָה אָמְרָה (שמות כג) זִכַּח לְאֱלֹהִים יְחָרָם. אָמַר: וְאִיף הִיָּה לִי לוֹמַר? אָמַר לוֹ: הַבֵּן הַזֶּה שְׁנוּלֵד לִי יְהִיָּה מְקוּדָשׁ לְה' וְלֹא לְשֵׁם אַחֵר. וּמָנִין לָנוּ? מַחְנָה, שְׁכַתוּב (שמואל א יא) וּנְתַתִּיו לְה', וְלֹא אָמְרָה לְאֱלֹהִים.

אָמַר רַבִּי שְׁלוֹם, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ שְׂבִשְׁם אֱלֹהִים נִבְרָא הָעוֹלָם, אִם כְּף, יָכֵל לְטַעֵן הָאִישׁ הַזֶּה, כְּמוֹ כֵּן שְׁהִיוּ מַלְאָכִים, אוֹ הִיוּ גְדוּלִי הַדּוֹר, אוֹ הִיוּ דְיַיְנִים. אָמַר רַבִּי אֶבְהוּ: הָרִי הָעוֹלָם נִבְרָא טָרַם שְׂיֻבְאוּ בְּנֵי אָדָם וְטָרַם שְׂיֻבְאוּ דְיַיְנִי הַדּוֹר וּגְדוּלִי הַדּוֹר, וְאִין לְשִׁגּוֹת. כְּמוֹ שְׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר חַבִּיב וְהִיקָר, שְׁכַתוּב (שמות טו) מִי כְּמֹכָה בְּאֵלִים ה', שְׂיֻכַּל לְבְרוּא אֶת הָעוֹלָם. מִשְׁמַע שְׂאֵלִים אִינוּ יָכוּל לְבְרוּא הָעוֹלָם, עַד שְׁנַטְל הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא אוֹת אַחַת מִשְׁמוֹ, וְהֵיא הָאוֹת ה"א, וּבּוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם, וְנַעֲשֶׂה מִן אֵלִים אֱלֹהִים, וְנִבְנָה שְׁמוֹ אֱלֹהִים, וְעַל זֶה שְׂנִינּוּ בְּה"א בְּרָאָם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הָרִי רְאִינוּ שְׂאִין כְּתָר וּמְלֻכוּת אֶלָּא בְּשְׁמוֹ הַקְּדוּשׁ, שְׁלֹא הַשְּׂאִילוֹ לְאַחֵר, וְהוּא הַשֵּׁם יו"ד ה"א וַא"ו ה"א. שְׁאָמַר רַבִּי יוֹסִי, בּוֹ נִכְלָלִים עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, שְׁמִים וְאַרְצֵי וְכָל